

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ПРЕДМЕТ: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

РАЗРЕД: ПЕТИ (енглески први страни језик, 3. година учења)

НИВО ПОСТИГНУЋА: почетни 2

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: 2

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: 72

ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА:

- Омогућити развој језичке компетенције ученика, што представља централни, незамјењиви аспект учења језика, а посебно да развије развој комуникацијске способности ученика;
- Боље упознати ученике са њиховом културом, научити их да је цијене, али и да разумију и поштују друге културе;
- Омогућити свим ученицима да уживају у учењу, да буду мотивисани за учење, да науче размишљати, те да се оспособе за даље учешће у самосталном, појединачном или групном учењу, раду или обуци;
- Припремити све ученике за ефикасно и одговорно учешће у друштву, развијајући њихов позитиван став према културалним, вјерским и другим различитостима које су присутне у њиховом друштву, развијајући на тај начин коректно и праведно друштво, које ће да вреднује такве различитости;
- Омогућити ученицима да развију самопоуздање и самопоштовање, чиме утиру пут ка властитом срећном и здравом животу испуњеном задовољством;
- Код ученика развијати радозналост, самосталност и креативност;
- Подстицати ученике на лијепо понашање у школи и на јавним мјестима, као и у кругу њихових породица;
- Развијати код ученика способност да пажљиво слушају и цијене мишљење других;
- Развијати код ученика љубав према природи и еколошку свијест;
- Развијати код ученика принцип хуманог односа између полова;
- Омогућити континуитет и повезаност учења језичких вјештина на страном језику пратећи кривуљу когнитивног развоја дјете да се поједностави прелаз из нижих у више разреде

ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНИ САДРЖАЈ:

Ученици ће учити језик и проширивати свој вокабулар ослањајући се на знање стечено кроз учење других наставних предмета, а у оквиру датих тема.

ИНТЕРКУЛТУРАЛНЕ ВЈЕШТИНЕ:

Ученици ће (се):

- упознавати са сличностима и различитостима између њихове земље и земаља енглеског говорног подручја на подручју културе, едукације, слободног времена ученика, начина живљења, а у оквиру датих тема;
- навикавати да се учтиво понашају у комуникацији са припадницима културе о којој уче;
- учити да комуницирају и да се понашају у свакодневним ситуацијама на начин који је природан за културу земље чији језик уче, обраћајући посебну пажњу на односе међу људима при непосредном контакту, комуникацији, на оно што ученике интересује итд;
- научити да поштују традицију, обичаје, навике других људи итд.

УЧЕЊЕ КАКО ТРЕБА УЧИТИ:

Ученици ће учити да:

- буду одговорни и активни када уче језик;
- користе различите радне методе и стратегије учења типичне за учење језика, као што је извођење смисла из контекста итд;
- надограђују знање коришћењем различитих метода, као што је парафразирање;
- користе информационе технологије код учења језика;

- оцјењују своје активности и активности својих другова из одјељења, као и ниво свог и њиховог знања у односу на постављене циљеве и, ако је потребно, мијењају методе рада;
- користе самостално уџбенике, рјечнике и друге приручнике

САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ (ИСХОДИ) ПРОГРАМА

Теме:

Тема	Садржаји
Породица	<p>Вокабулар: Ученици ће понављати или учити <u>само основни вокабулар</u> који се односи на задате теме:</p> <p>Чланови уже и неки чланови шире породице, нпр: <i>mother, grandmother, grandfather, uncle, aunt, grandson</i>;</p> <p>Школа, нпр: <i>school subjects, furniture, pupils' things, extra-curriculum activities, some musical instruments</i>.,</p> <p>Окружење, <i>months, seasons of the year, weather</i> (нпр: <i>rainy, sunny</i>); in the garden, (нпр: <i>vegetable/flower garden</i>); some gardening tools (нпр: <i>spade, rake, watering can</i>); in the country (нпр: <i>camping, tent, lunch, box, fire</i>), итд.</p> <p>Свакодневни живот, рутинске активности, shopping, нпр. At the supermarket, buying some vegetables and fruits; going out (нпр: <i>library, swimming pool</i>); my clothes, visiting relatives, friends, итд.</p> <p>Слободно вријеме, at the park (нпр: <i>slide, jungle gym, swing, jump rope</i>), <i>snow, snowball, snowman, outings</i>.</p> <p>Животиње, domestic, wild animals, pets (основни вокабулар);</p> <p>Земље, народи, <i>peoples, their culture</i> (основни вокабулар).</p>
Школа	
Моје окружење	
Свакодневни живот	
Слободно вријеме	
Животиње	
Земље, народи	

У табели није дат оквирни број часова за реализацију неке теме. Наставник ће приликом планирања и припремања за наставни процес, узимајући у обзир факторе попут нивоа постигнућа ученика, нивоа сложености наставне теме и сл, одредити број часова који је потребан за реализацију појединих садржаја у оквиру неке теме. Преостали часови су предвиђени за писане провјере постигнућа. У току сваког полугодишта потребно је реализовати један ЗОТ . Поред наведеног, наставник планира и реализује и друге врсте писаних провјера постигнућа. Предложене теме су обавезни дио садржаја Наставног програма, али немају обавезујући карактер што се тиче редослиједа наставних цјелина нити повезивања поједине тематике с предложеним језичним структурама, што значи да их не треба схватити као градиво предвиђено за једну лекцију у уџбенику.

Исходи учења	Садржаји програма /Појмови	Корелација са другим наставним предметима
<p>РЕЦЕПЦИЈА</p> <p>а) СЛУШАЊЕ И РЕАГОВАЊЕ Ученици ће слушати изговорени текст и реаговати: невербално, нпр.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - показивањем или додиривањем предмета или дијела тијела који се помиње, извршавањем упутстава и наређења, заокруживањем тачног одговора или опције, испуњавањем табеле означавајући на одговарајући начин потврдне или тачне одговоре, односно негативне или нетачне одговоре, повезивањем одређених илустрација с одговарајућим текстом/или дијелом текста, означавањем тачних или нетачних тврдњи итд. <p>вербално, понављањем ријечи, израза или читавих реченица које је изговорио наставник или које су чули са CD-а/касете, давањем кратких одговора на питања која је поставио наставник или која су чули</p>	<p>Ученици ће понављати и/или учити:</p> <p>Именице</p> <ul style="list-style-type: none"> - бројиве, небројиве, - правилну и неправилну множину; <p>Замјенице</p> <ul style="list-style-type: none"> - личне, субјекатски и објекатски падеж, - показне, <i>this, that, these, those</i> - упитне, <i>who, which, what, whose</i>; - присвојне, - неодређене, <i>somebody, anybody, nobody</i>; 	<p>Корелација са свим предметима који се изучавају у другој тријади основне школе. Знања која се стичу у оквиру ових предмета доприносе бољем и успјешнијем развијању постигнућа и вјештина у области изучавања страног језика</p>

са CD-а/касете, испуњавањем табела или допуњавањем реченица, итд.

б) ЧИТАЊЕ И РЕАГОВАЊЕ

Ученици ће читати кратке текстове, у себи или наглас, тражећи одређену информацију или детаље и реаговати:

невербално, нпр: тражењем одређених информација, извршавањем упутстава или наређења, повезивањем одређених илустрација с одговарајућим текстом/или дијелом текста, повезивањем набројаних ријечи с одговарајућим бројевима или симболима, означавањем тачних или нетачних тврдњи итд.

вербално, нпр: постављањем питања и давањем одговора, бирањем тачног одговора, испуњавањем табела и укрштеница, довршавањем реченица, испуњавањем празнина задатим ријечима, повезивањем ријечи у колонама А и Б, склапањем испретураног текста у смисаону цјелину.

ПРОДУКЦИЈА:

а) ГОВОР

Ученици ће:

- учествовати у разговору са другим учеником или ученицима или наставником; давати упутства и наређења;
- играти додијелене улоге; рецитовати, пјевати и играти језичке игре итд.

б) ПИСАЊЕ

Ученици ће:

- преписивати кратке текстове;
- писати по диктату;
- испуњавати табеле и укрштенице;
- убацивати, подвлачити, редати ријечи у смисаоне реченице;
- писати реченице користећи тачан облик глагола;
- довршавати реченице;
- писати кратке саставе на познате теме, итд.

Ученици ће моћи/ знати:

- упућивати одговарајуће поздраве и одговарати на њих
- упознавати се;
- обраћати се људима;
- идентификовати и лоцирати људе и предмете;
- описивати: људе и предмете, нека расположења и стања, тренутну активност;
- постављати позната питања и одговарати на њих;
- тражити и нудити помоћ
- тражити и давати информације;
- слушати очекујући да чују одређену информацију;
- изразити на врло једноставан начин: слагање и неслагање, знање и незнање, способност и допуштање

Придјеве

- Детерминаторе:

- чланове: *a/an, the*, нулти члан;
- присвојне придјеве:
- показне придјеве, *this (girl), that (boy), these (girls), those (boys)*;
- придјеве за неодређену количину и број нпр: *some, any, much, many, no, all*;
- упитне придјеве, *what, which, whose.*);
- описне придјеве: најчешће у оквиру датих тема;

Бројеве

-1 – 100;

Глаголе

- Present Simple (потврдни, одрични, упитни облик),
- Present Continuous (потврдни, одрични, упитни облик);
- глаголи *be, have/have got* (потврдни, одрични, упитни облик);
- модалне глаголе *can, may* (потврдни, одрични, упитни облик);
- императив, сва лица једнине и множине;

Прилоге (најчешћи)

- мјесто,
- вријеме,
- начин, нпр: *slowly, quickly*,
- смјер, нпр: *left, right, east, west*

Приједлоге

- мјесто, нпр: *in, on, under, behind, in front of*,
- вријеме, нпр. *in, on, at*;

Реченице

- Основни ред ријечи у реченици (потврдни, одрични, упитни облик);
- императив,
- *There is a ... There are some ... Is there a ...? Are there any ... ?*

Осим што ће стално проширивати вокабулар, ученици ће понављати или учити да користе:

Скраћенице

Најчешће, нпр: *a.m., p.m., UK, USA*. скраћенице за дане у недјељи и мјесеце;

<p>(<i>can, may</i>), понуду (писану или усмену) користећи најосновнији вокабулар; сљедеће емоције: допадање, недопадање, задовољство, занимање и одушевљење за нешто, изненађење, разочарање, захвалност; идеју посједовања (<i>have, have got, John's book, his house</i>);</p> <ul style="list-style-type: none"> - извинити се и прихватити извињење; - сугерисати неку акцију (<i>Let's ...</i>); - прихватити и одбити понуду или молбу; - говорити на једноставан начин о свакодневним активностима и радњама. - рећи колико је сати - набројати дане у седмици, мјесеце, годишња доба; - изразити: способност/неспособност да нешто ураде; 	<p>Афиксе, у вези са <u>датим</u> темама и граматиком, нпр: наставак – <i>s</i>; - <i>ing</i>;</p> <p>Антониме, у вези са <u>датим</u> темама, нпр: <i>fast – slow, up – down, hot – cold</i>;</p> <p>Сложенице, у вези са <u>датим</u> темама, нпр: <i>football, basketball, swimming-pool, pen-friend</i>;</p> <p>Колокације, у вези са <u>датим</u> темама, нпр: <i>outdoor sports, to do homework, to make a phone call</i>.</p>	
---	--	--

ДИДАКТИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ

Настава енглеског језика у основној школи је усмјерена на когнитивно учење. Приликом реализације наставног процеса паралелно се развијају и усмена и писана комуникација. То значи да се пажња подједнако посвећује развоју свих језичких вјештина: слушању и читању у оквиру разумијевања, говорној интеракцији и продукцији, те писању и њима се приступа на интегрисан и индивидуалан начин. Програм првог страног језика намијењен је образовању и васпитању у основној школи. Пети разред представља понављање и утврђивање основних језичких, граматичких структура које су обрађиване претходних година учења страног језика уз одређено циклично понављање и проширивање.

У реализацији наставног процеса, у средишту пажње је ученик и процес учења. Наставник није више једини извор знања, него је, у складу са методолошким постулатима, модел и треба да упућује ученике да користе друге изворе знања и како да уче.

Атмосфера на часу треба да буде пријатна и радна, јер таква атмосфера дјелује подстицајно на ученике. Код ученика треба развијати демократске и емпатичке особине. Наставник треба да развија код ученика самопоуздање и независност, кооперативност, колаборативност, културу дијалога, толерантност, разумијевање и уважавање различитости, мултикултуралности и плурилингвализма.

У наставном процесу, матерњи језик треба користити што је мање могуће, тј. само у ситуацијама када је то крајње неопходно.

Наставник треба да води рачуна да наставу реализује тако да је прилагођена различитим нивоима постигнућа ученика у одјељењу, као и различитим стиливима учења.

Приликом припремања за наставни процес и у његовој реализацији, наставници треба да користе разноврсне и савремене: методе (метода демонстрације, илустрације, рада са текстом, разговора, рјешавања проблема, итд), облике рада (рад у пару, рад у групи, индивидуални рад итд), типове задатака (*underline...*, *circle...*, *fill in...*, *match...*, *write...*, *answer...*, *ask...* итд) и расположива наставна средства (CD-плејер и компакт дискови са снимљеним аудио материјалом, видео бим, постери, рјечници, итд) што омогућава ученицима да увјежбају и што боље усвоје презентоване садржаје, тј. развијање и унапређење језичких компетенција. Наставник треба да подстиче ученике да активно учествују у самом наставном процесу тако што ће им омогућити да и они генеришу неке од додатних материјала који се користе на часу.

Слушање и разумијевање - Наставник треба да користи што разноврсније снимљене прилагођене материјале за слушање с циљем оспособљавања ученика да разумије природан говор.

Читање и разумијевање - За развијање ове вјештине треба користити разноврсне изворне прилагођене текстове уз кориштење одговарајуће технике читања. Разумијевање текста се може провјеравати за вријеме или након читања. За провјеравање разумијевања прочитаног текста треба користити разноврсне вјежбе типа допуњавања, повезивања, избора понуђеног одговора, одговора на питање.

За ове двије вјештине је потребно истаћи да ученици не морају разумјети цијели текст од ријечи до ријечи, али је потребно да разумију текст у глобалу и идентификују потребну информацију у тексту.

Говор - Препоручују се активности које омогућавају стварну размјену знања, информација, идеја, мишљења, било да се ради о активностима дијалогског или монолошког типа. Пожељно је да у активностима учествује што више ученика (рад у пару/групи).

Писање - За развијање ове вјештине може се користити писање на задату тему или писање на слободну тему. Ученицима треба указати на важност самог процеса писања и писаног изражавања. Писани текст треба да има одговарајућу форму, лексику, те граматичку, правописну, и интерпункцијску тачност.

У настави енглеског језика, за учење граматичких структура препоручује се индуктивни приступ. Ученици, из низа предочених примјера, идентификују језичке структуре и уоче правила која касније примјењују у пракси.

Грамматичке структуре се уводе постепено и примјењују на великом броју вјежбања базираних на реалним ситуацијама. Понављање већ познатих структура омогућава да ученици утврде оне дијелове које нису најбоље савладали у претходном периоду. Познавање граматичких правила није циљ наставе енглеског језика, стога не треба тражити од ученика да их репродукују уколико их правилно употребљавају.

Лексика је један од битних елемената у учењу страног језика. За објашњавање нове лексике, наставници треба да користе контекстуални приступ. Ученике треба подстицати на усвајање парадигми ријечи и колокација.

Код исправљања грешака, наставник треба да буде обазрив. Ученике не треба прекидати због грешака које праве у току усменог излагања. Наставник треба да укаже на њих по завршетку излагања или да се користи методом тзв. корективне повратне информације (corrective feedback). У писаним радовима, наставник треба да означи врсту грешке. Када је то могуће, треба пружити прилику ученицима да сами исправе своје грешке.

Приликом објашњавања граматичких садржаја наставници треба да сведу употребу сложене терминологије (метајезика) на минимум. Препоручује се писано и усмено тестирање усвојености вокабулара и граматике у контексту, а не директним испитивањем значења ријечи и знања граматичких правила. Домаћи рад, као наставак рада у школи, омогућава ученику континуитет у усвајању презентованог градива.

Пројекти - Израда пројеката је веома корисна за ученике у настави енглеског језика. Оваква активност омогућава развијање самосталности и одговорности код ученика. Пројектни задатак треба да је јасно дефинисан, са детаљним упутством за израду и прилагођен способностима ученика. Ученици могу реализовати пројектни задатак индивидуално, у пару или у групи (што зависи од плана рада наставника и договора између ученика и наставника). Завршетак рада на пројекту представљају презентације које ученик/пар/група реализују на часу. Презентације могу бити разноврсне - зидне новине, постери итд.

Праћење, вредновање и оцјењивање

Приликом оцјењивања ђака, наставници треба да праве разлику између учених и научених структура. Учено градиво, на примјер, односи се на препознавање одређених глаголских форми, док научно градиво подразумијева тачну употребу одређених глаголских форми у контексту. Када је ријеч о вокабулару, научно градиво се односи на учениково познавање значења ријечи, док усвојени вокабулар подразумијева употребу ријечи у различитим контекстима.

Праћење, вредновање и оцјењивање ученика је континуиран и сталан процес у настави енглеског језика. Наставници прате, вреднују и оцјењују ученике путем усмених и писаних провјера постигнућа.

-Усмене провјере постигнућа се врше у току реализације наставних садржаја на часовима, тј. рада у пару, у групи и индивидуалног рада ученика. Наставник редовно прати и записује запажања о правилном изговору, јасном изражавању, правилној употреби граматике, богатству вокабулара, начину изражавања, сналажењу у разним ситуацијама. У току полугодишта, наставник треба да најмање два пута оцијени ученика према способностима за учествовање у говорној интеракцији и за усмено излагање.

-Писане провјере постигнућа се реализују кроз низове задатака објективног типа, тестове, контролне радове, диктате и вишеминутне провјере постигнућа, писање слободних/састава на задату тему. Приликом вредновања и оцјењивања води се рачуна о правопису, јасном изражавању мисли, логичком излагању идеја, граматичкој тачности, богатству вокабулара, конструкцији реченица, организацији текста.

На почетку школске године наставници треба да упознају ученике са системом рада и оцјењивања. Поред контролних радова, писаних вјежби, тестова и других врста задатака, оцјењује се ученикова

активност на часу. У том смислу би требало избјегавати класично усмено испитивање ученика, већ усмену оцјену извести на основу ученикове активности на часу. Уколико ученик није активан и не одговара на наставнико подстицање да се укључи у рад одјељења, наставник га може усмено испитати и на тај начин провјерити и вредновати његово знање.

ИСХОДИ УЧЕЊА:

Ученици петог разреда основне школе треба да савладају, у говорној и писаној комуникацији, програмске садржаје дате у Наставном плану и програму, развијајући и унапређујући истовремено све језичке вјештине. До краја друге године учења енглеског језика, ученици би требали да активно употребљавају 260 лексичких јединица, а да разумеју око 350 лексичких јединица. При обради новог градива, не би требало уводити више од 6-8 нових лексичких јединица. Ученици треба да активно учествују у разговору (уз одређену помоћ наставника). Ученици треба да разумеју и користе познате свакодневне изразе и врло једноставне фразе које се односе на испуњавање конкретних потреба. Могу да представе себе и друге особе, да одговарају на питања о себи и другима и стварима које посједују. Могу да воде једноставан разговор под условом да саговорник говори полако, разговјетно и да је спреман да помогне.

ИЗВОРИ:

- Уџбеници које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске
- Приручници, граматике и рјечници које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске,

ПРОФИЛ И СТРУЧНА СПРЕМА НАСТАВНИКА И СТРУЧНИХ САРАДНИКА:

Регулисано Правилником о врсти стручне спреме наставника и сарадника у основним школама.

УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ НАСТАВЕ:

- ПЕДАГОШКИ НОРМАТИВИ:
-CD player, CD/DVD-ови са снимљеним аудио-визуелним материјалом који прати уџбеник, али и други материјал одговарајућег нивоа, тематике и садржаја, рачунар, пројектор и пројекционо платно, рјечници и визуелна средства.